

A-rundskriv nr.: A/1-2017
Dokument nr.: 11/01029-21
Arkivkode: 0
Dato: 20.06.2017
Saksbehandler: Hege Tveraen
Torvbråten

Til: Kommunen

ASA 4303 Avtale om driftstilskudd og takster for fysioterapeuter med avtale om drift av privat praksis med kommunene (statsavtalen)

Dette rundskrivet avløser A-rundskriv 2/2016.
Ny avtaleperiode er 1. juli 2017 til 30. juni 2018.

**Fra 1. juli 2017 er full driftstilskudd kr 421 020 per år.
Fra 1. januar 2017 er fastlønnstilskuddet kr 197 400.**

EPJ-løft for fysioterapeuter videreføres. Taksten for oppkobling til helsenettet bortfaller fra 1. juli 2017, men takstene om elektronisk samhandling videreføres.

Aldersgrensen heves fra 12 til 16 år ved undersøkelse og igangsetting av behandlingsopplegg for barn og for gruppebehandling av barn. Det er også foretatt noen presiseringer til enkelte takster.

ASA 4303 er ingen tariffavtale, og må derfor vedtas av hver enkelt kommune. Vedtak kan gjøres administrativt. Uansett skal kommunen utbetale driftstilskudd.

Det vises for øvrig til mer informasjon på internett:
<http://www.ks.no/fagomrader/Arbeidsgiver/lonn-og-tariff/fysioterapiavtaler/>

Hege Mygland
avdelingsdirektør

Hege Torvbråten
spesialrådgiver

Kontaktpersoner i KS:
Hege Torvbråten, tlf: 99798897, e-post: medlemsservice@ks.no
Anne Tøndevold, tlf. 98852999, e-post: medlemsservice@ks.no

Vedlegg I: Statsavtalen (ASA 4303)

Vedlegg II: Protokoll 2017

Vedlegg III: Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi

Vedlegg I

**Avtale mellom KS / Helse- og omsorgsdepartementet
og Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk
Manuellterapeutforening og Privatpraktiserende
Fysioterapeuters Forbund om driftstilskudd og takster for
fysioterapeuter med driftsavtale med kommunene**

1. Formål og virkeområde

Denne avtalen omfatter bestemmelser om

- driftstilskudd for fysioterapeuter med driftsavtale med kommunene
- honorartakster for fysioterapi
- tilskudd til felles formål for fysioterapeuter (avsetning til Fond til etter- og videreutdanning for fysioterapeuter)

Forhandlingene er ført på grunnlag av

- helsepolitiske målsettinger
- kostnads- og produktivitet utviklingen for fysioterapeuter
- lønnsutviklingen for sammenlignbare grupper

2. Partsforhold

Partene i denne avtalen er staten ved Helse- og omsorgsdepartementet og KS på den ene siden og Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk Manuellterapeutforening og Privatpraktiserende Fysioterapeuters Forbund på den andre siden.

3. Driftstilskudd for fysioterapeuter med avtale med kommunene

Kommunene yter driftstilskudd til fysioterapeuter med driftsavtale med kommunene, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3.2.

Driftstilskuddet utbetales forholdsmessig etter driftsavtalens størrelse.

Fullt driftstilskudd er fra 1. juli 2017 kroner 421 020 pr år.

4. Takster for fysioterapi

Fysioterapeuter kan fra 1. juli 2017 kreve honorartakster i henhold til vedlagte takstoversikt og forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet.

Fysioterapeutene skal opplyse pasienten om den pris som skal betales (egenandel og pasientbetaling) og skal på en hensiktsmessig måte gjøre prisene kjent for pasientene.

5. Tilskudd til fellesformål for fysioterapeuter

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2017 - 30. juni 2018 32,2 mill. kroner til Fond til etter- og videreutdanning av fysioterapeuter.

6. Varighet m.v.

Denne avtalen gjelder fra 1. juli 2017 til 30. juni 2018.

Det vises for øvrig til forhandlingsprotokoll av 7. juni 2017.

Oslo, 7. juni 2017

Norsk Fysioterapeutforbund

Norsk Manuellterapeutforening

Privatpraktiserende Fysioterapeuters Forbund

KS

Helse- og omsorgsdepartementet

Vedlegg II

Protokoll 2017

Den 15. og 31. mai, 1. og 7. juni 2017 er det holdt forhandlinger mellom Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk Manuellterapeutforening og Privatpraktiserende Fysioterapeuters Forbund og staten/KS om revisjon av avtalen om driftstilskudd og takster for fysioterapeuter med driftsavtale med kommunene for perioden 1. juli 2017 – 30. juni 2018.

Til stede på ett eller flere møter:

Norsk Fysioterapeutforbund: Fred Hatlebrekke, Lene C. Ziener, Lars Håvard Høgvoll, Bente Øfjord, Per Olav Peersen, Thea Wessel Jørgensen og Roar Høidal.

Norsk Manuellterapeutforening: Peter Chr. Lehne, Svein Erik Henne, Espen Mathisen, Jan Birger Løken, Chen Wei (LO).

Privatpraktiserende Fysioterapeuters Forbund: Henning Jensen, Svein Erik Sandlien og Trond Dalaker.

Staten/KS: Olav Gjestvang, Kristin Gjellestad, Ingelin Orten, Anne Tøndevold, Hege Torvbråten, Liv Overaae, Helga Rudjord og Per Øivind Gaardsrud.

Partene ble 7. juni 2017 enige om at økonomisk ramme fra 1. juli 2017 endres med 0,1 prosent. Det vil si at driftstilskudd, fondsavsetning til etter- og videreutdanning og takster endres med 0,1 prosent fra 1. juli 2017. Dette tilsvarer en kostnadskomponent på 2,71 prosent og inntektskomponent på 2,4 prosent.

Driftstilskuddet for avtaleåret er 421 020 kroner.

EPJ-løft for fysioterapeuter

EPJ-løft for fysioterapeuter videreføres. Avsetning på 1,5 mill. kr av avtalt ramme videreføres. Staten forplikter seg samtidig til å bidra med tilsvarende beløp. Til sammen utgjør dette 3 mill. kr.

Endringer i takster og merknader

Takst A1d– heving av aldersgrense fra 12 til 16 år

Undersøkelse ved igangsetting av behandlingsopplegg hos fysioterapeut med rett til å utløse takst A8, A9 eller A2k, eller når henvisende behandler ønsker å få pasienten vurdert/undersøkt av fysioterapeut med rett til å utløse takst A8, A9 eller A2k og ved undersøkelse av barn under 16 år, inntil 30 minutter
Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1f, A1g, A1h, D40, F1, F21, F22, F23, G

Takst C33 a og b – heving av aldersgrense fra 12 til 16 år

<i>C. Behandling i grupper</i>	
	<i>Behandling i gruppe på inntil 6 barn under 16 år</i>
C33a	For de første tre barn i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt D40, F1, F21, F22, F23
C33b	For de neste tre barn i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt D40, F1, F21, F22, F23

Takst E 50a/b - presisering i merknad E1

Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Samarbeidet kan omfatte *vurdering av diagnose og funksjonsnivå*, kartlegging av rehabiliteringsbehov, utarbeiding og oppfølging av rehabiliteringsplan, tilrettelegging av miljø mv.
Taksten kan ikke benyttes når det gjennomføres undersøkelse og behandling av pasient i samarbeid med annet fagpersonell.
Skyssgodtgjørelse kan kreves i tillegg etter forskrift om dekning av

utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med å reise for å foreta undersøkelse og behandling.

Ny merknad F3 til takst F22

Vilkåret for å yte reisetillegg er at det er nødvendig å utføre behandlingen og at pasienten på grunn av sin helsetilstand ikke kan møte frem på behandlingsstedet.

Reisetillegget beregnes for den tiden fysioterapeuten bruker på reise tur/retur til pasient. Ved besøksrunde skal det regnes for samlet reisetid og ikke per pasient. Tiden som går med til behandling skal ikke medregnes.

Takst G i kombinasjon med C-takster

Etter fjorårets takstforhandlinger ble det ved en inkurie glemt å legge inn ugyldig takstkombinasjon mellom gruppetakstene og takst G. Dette står i strid med beskrivelsen av takst G, der det kommer frem at taksten ikke kan kombineres med gruppetakster. Denne inkurien rettes opp.

Bortfall av takster

Takst H1 bortfaller fra 1. juli 2017. Prognose for forbruk på taksten inneværende avtaleår ut fra TBU 2016/2017, med unntak av 14,5 mill. kroner som var finansiert utenfor rammen i 2016, er fordelt på andre takster. Dette beløpet er 37,5 mill. kroner.

Oslo, 13. juni 2017

Norsk Fysioterapeutforbund

Norsk Manuellterapeutforening

Privatpraktiserende Fysioterapeuters Forbund

KS

Helse- og omsorgsdepartementet

Vedlegg III

FORSKRIFT OM STØNAD TIL DEKNING AV UTGIFTER TIL FYSIOTERAPI M.M.

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 14. juni 2017 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5-8 femte ledd, § 5-25 tredje ledd og § 22-2 andre ledd og lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) § 3-2 fjerde ledd.

Kapittel I. Regler

§ 1. Det ytes stønad til fysioterapi ved sykdom, skade eller lyte. Det må foreligge henvisning fra lege, kiropraktor eller manuellterapeut, og behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets sykdom og funksjonsevne. Det kreves ikke henvisning ved behandling hos manuellterapeut.

Med manuellterapeut menes fysioterapeut som

1.
  - a) har bestått eksamen i klinisk masterstudium i manuellterapi for fysioterapeuter ved norsk universitet eller tilsvarende utdanning eller
  - b) har godkjenning for bruk av takst A8 Manuellterapi i denne forskriften og har bestått eksamen i differensialdiagnostikk, laboratorieanalyser og utdanning i radiologi tilsvarende norsk masterutdanning, og i tillegg
2. har gjennomgått opplæring i trygdefaglige emner mv.
Departementet fastsetter nærmere krav til innhold i og omfang av opplæringen.

§ 2. Ved henvisning til fysioterapi må henvisende behandler oppgi nøyaktig diagnose og resultatet av foretatte undersøkelser. Behandlingens hensikt bør angis klart i henvisningen.

En henvisning gjelder for inntil 24 behandlinger. Dersom det er behov for ytterligere behandling, skal det foreligge ny henvisning.

Fysioterapeuten avgjør behandlingsform, behandlingstid og antall behandlinger på bakgrunn av opplysningene på henvisningen og egen vurdering av pasientens behov. Fysioterapeuten er ansvarlig for at iverksatt behandling er forsvarlig, jf. helsepersonelloven § 4.

Behandlingen må påbegynnes innen 6 måneder etter at henvisende behandler har skrevet henvisningen, og det kan ikke være opphold på mer enn 6 måneder i behandlingen. Hvis ikke fristene overholdes, må medlemmet ha ny henvisning.

Etter samtykke fra medlemmet skal fysioterapeuten oversende epikrise til henvisende behandler etter avsluttet behandling.

§ 3. Utgifter til fysioterapi dekkes bare hvis den som gir behandlingen

- a) har autorisasjon som fysioterapeut etter lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 48
- b) har godkjenning etter tidligere regelverk, jf. helsepersonelloven § 76 annet ledd, eller
- c) er fysioterapeut fra et annet EØS-land og yter midlertidig tjeneste i Norge, jf. forskrift 8. oktober 2008 nr. 1130 om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits.

§ 4. Stønad til fysioterapi etter denne forskriften omfatter følgende behandlingsformer:

1. Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje
2. Pulsatorbehandling
3. Kortbølge/mikrobølge/laser
4. Elektroterapi

5. Ultralyd
6. Traksjonsbehandling
7. Manuellterapi
8. Psykomotorisk fysioterapi
9. Medisinske bad og pakninger
10. Aktiv oppvarming
11. Øvelsesbehandling i grupper
12. Gruppebehandling i basseng.

§ 5. Det ytes stønad til fysioterapi etter takstene i kapittel III.

Det ytes stønad etter honorartakstene ved behandling ved skader og sykdom som går inn under folketrygdloven kapittel 13 Yrskeskadedekning, se loven § 5-25, og ved behandling av barn under 16 år.

Den enkelte fysioterapeut er ansvarlig for å vurdere hvorvidt en pasient har krav på stønad i medhold av folketrygdloven § 5-8, herunder krav på stønad etter honorartakst. Fysioterapeuten skal vurdere om behandlingen er innenfor rammen av nødvendig og forsvarlig fysioterapi. Fysioterapeuten må kunne dokumentere sine vurderinger, og pasientjournalen skal inneholde alle opplysninger som er relevante og nødvendige, jf. helsepersonelloven med tilhørende forskrifter.

Avtalefysioterapeut som mottar turnuskandidat krever inn og beholder de egenandelene som turnuskandidaten utløser, jf. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 11 første ledd og forskrift om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten § 1 første ledd.

0 Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1843 (i kraft 1 jan 2017).

§ 6. Hvis et medlem ikke kan møte fram på behandlingsstedet på grunn av sin helsetilstand, dekker kommunen reiseutgiftene for fysioterapeuten etter lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. § 11-1 fjerde og femte ledd.

§ 7. Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer kan inngå avtale med en fysioterapeut om direkte oppgjør, jf. folketrygdloven § 22-2 andre ledd. Fysioterapeuten har da ikke rett til å kreve av medlemmet den delen av honoraret som folketrygden dekker. Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer fastsetter nærmere regler for direkte oppgjør.

§ 8. Ved krav om stønad til fysioterapi skal det fremlegges spesifisert og kvittert regning fra fysioterapeuten. Regningen må i tillegg til diagnose, takstnummer, dato og klokkeslett for de utførte behandlingene inneholde alle opplysninger som er nødvendig for å avgjøre stønadskravet.

Fysioterapeuten skal utstede regning på blankett fastsatt av Helsedirektoratet. Krav som fremsettes elektronisk skal utformes i samsvar med filformat fastsatt av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

§ 9. Fullt driftstilskudd er fra 1. juli 2017 kroner 421 020 pr. år. Driftstilskuddet utbetales forholdsmessig etter antall driftstilskuddstimer fysioterapeuten har avtale om.

§ 10. Kommunen skal ikke inngå driftsavtaler som er mindre enn 50 prosent av fullt tilskudd. Kommunene skal kun utlyse deltidshjemler når dette samsvarer med kommunens tjenestebehov.

Når særlige forhold foreligger kan det gjøres unntak fra første ledd første punktum. Det kan likevel ikke inngås driftsavtaler som er mindre enn 20 prosent av fullt tilskudd.

Kapittel II. (Opphevet)

0 Kapitlet opphevet ved forskrift 22 des 2016 nr. 1843 (i kraft 1 jan 2017).

Kapittel III. Takster

En behandling hos fysioterapeut kan være enten en undersøkelse, en individuell behandling eller en gruppebehandling. Dersom en pasient får undersøkelse og individuell behandling/gruppebehandling samme dag, vil det telle som to behandlinger i forhold til begrensningen på 24 behandlinger per henvisning. Det samme gjelder dersom pasienten mottar individuell behandling og gruppebehandling eller to gruppebehandlinger samme dag.

Ugyldig takstkombinasjon betyr at takstene ikke kan kombineres i samme behandling.

Forkortelser:

Hon. - står for honorar, og angir takstbeløpet i kroner.

Ref. - står for refusjonsandel.

Egen. - står for egenandel.

Merk. - står for merknad.

Rep. - står for repetisjon.

Repetisjoner:

0 - betyr at taksten ikke kan repeteres i samme behandling, dvs. at prosedyre/undersøkelse/behandling refunderes én gang selv om den gjentas.

Rep. - betyr at taksten kan repeteres flere ganger i samme behandling. Står det i stedet et tall, kan taksten repeteres dette antall ganger.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>A. Undersøkelse og individuell behandling</i>					
A1a	Undersøkelse ved igangsetting av behandlingsopplegg eller når henvisende behandler ønsker å få pasienten vurdert/undersøkt av fysioterapeut, inntil 30 minutter Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1c, A1g, D40, F1, F21, F22, F23, G	298,-	128,-	170,-	A1, A2	0

A1c	Tillegg for varighet ut over 30 minutter, jf. takst A1a Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1a, A1g, D40, F1, F21, F22, F23, G	142,-	142,-	0,-	A1, A2	0
A1d	Undersøkelse ved igangsetting av behandlingsopplegg hos fysioterapeut med rett til å utløse takst A8, A9 eller A2k, eller når henvisende behandler ønsker å få pasienten vurdert/undersøkt av fysioterapeut med rett til å utløse takst A8, A9 eller A2k og ved undersøkelse av barn under 16 år, inntil 30 minutter Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1f, A1g, A1h, D40, F1, F21, F22, F23, G	378,-	208,-	170,-	A1, A2	0
A1f	Tillegg for varighet ut over 30 minutter, jf. takst A1d Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1d, A1g, A1h, D40, F1, F21, F22, F23, G	176,-	176,-	0,-	A1, A2	0
A1g	Tillegg ved undersøkelse i samband med utforming av individuell plan eller tverrfaglig utredning av rehabiliteringspasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1a, A1c, A1d, A1f, A1h, D40, F1, F21, F22, F23, G	100,-	100,-	0,-		0
A1h	Tillegg for undersøkelse hos manuellterapeut, jf. § 1 Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A1d, A1f, A1g, D40, F1, F21, F22, F23, G	64,-	64,-	0,-		0
A2a	Behandling hos fysioterapeut i 20 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	134,-	36,-	98,-	A1, A3	0
A2b	Behandling hos fysioterapeut i 30 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	211,-	57,-	154,-	A1, A3	0
A2c	Behandling hos fysioterapeut i 40 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	270,-	79,-	191,-	A1, A3	0
A2e	Behandling hos fysioterapeut i 60 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	423,-	181,-	242,-	A1, A3	0

A2f	Behandling hos fysioterapeut i 90 min Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A2k, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	605,-	305,-	300,-	A1, A3	0
A2g	Tillegg for bruk av spesialkonstruert utstyr for medisinsk treningsterapi eller slyngeterapi. Taksten krever samtidig bruk av enten A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A8a eller A9a. Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A2k, A8a, A8b, A9a, A9b, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	20,-	10,-	10,-		0
A2k	Kompetansetillegg for fysioterapeut med godkjent spesialitet i henhold til Norsk Fysioterapeutforbunds spesialistordning eller med tilsvarende kompetanse. Søknad om å få godkjent kompetanse behandles og avgjøres av Norsk Fysioterapeutforbund. Fysioterapeut må dokumentere sin godkjenning for bruk av taksten overfor Helfo. Taksten krever samtidig bruk av enten A2a, A2b, A2c, A2e eller A2f Ugyldig takstkombinasjon: A1a, A1c, A1d, A1f, A1g, A1h, A8a, A8b, A9a, A9b, A10, C33a, C33b, C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f	45,-	45,-	0,-		0
A8a	Behandling hos manuellterapeut Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A8b, D40, F1, F21, F22, F23, G	250,-	90,-	160,-	A1, A4	0
A8b	Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A8a, D40, F1, F21, F22, F23, G	104,-	46,-	58,-	A1, A4	6
A9a	Behandling hos fysioterapeut med tilleggskompetanse i psykomotorisk fysioterapi Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt A2g, A9b, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	186,-	87,-	99,-	A1, A5	0
A9b	Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter Ugyldig takstkombinasjon: Alle, unntatt A2g, A9a, B22, D40, F1, F21, F22, F23, G	91,-	57,-	34,-	A1, A5	6
A10	Veiledet trening, minst ½ time Ugyldig takstkombinasjon: Alle	30,-	5,-	25,-	A6	0

Merknad A1

Hver av takstene A1a, A1d, A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A8a og A9a teller som en behandling. Disse takstene kan ikke kombineres i samme behandling, pasienten skal ha fysioterapeutens fulle oppmerksomhet i hele behandlingstiden og overlapping i tid av pasientbehandlinger honoreres ikke.

Inkludert i takstene ligger honorar for for- og etterarbeid, men tidsangivelsen angir den tiden pasienten er til stede ved undersøkelsen eller behandlingen. Innenfor tiden som utløser A1a, A1d, A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A8a, A8b eller A9a og A9b, kan fysioterapeuten skrive journalnotat, henvisninger og rekvisisjoner. Hjelp til av- og påkledning kan også inngå i tiden som det kreves refusjon for.

Merknad A2

Takstene A1a og A1d kan benyttes inntil én gang i løpet av behandlingsserien ved igangsetting av behandlingsopplegg, og kan ikke benyttes ved henvisning til ytterligere behandlinger dersom pasienten allerede er tilstrekkelig utredet. Dersom henvisende behandler i særskilte tilfeller ber om en separat undersøkelse av en pasient eller når henvisende behandler ber om en skriftlig tilbakemelding i løpet av behandlingsserien, og dette medfører at fysioterapeuten må foreta en nærmere undersøkelse av pasienten, kan takstene A1a og A1d utløses ytterligere én gang per behandlingsserie.

Merknad A3

Råd og praktisk veiledning i tilknytning til behandlingsopplegget er inkludert i taksten. Ved lymfødembehandling kan også tid medgått til måltaking og tilpassing av strømper inkluderes i taksten.

Merknad A4

Det er et vilkår for rett til stønad at behandlingen utføres av manuellterapeut, jf. forskriften § 1. Taksten kan utløses fra den dato tilleggskompetansen er registrert i Helsepersonellregisteret.

Fysioterapeut som ikke fyller vilkårene i første ledd, men som kunne benytte takst A8 per 1. juli 2015, kan benytte taksten til og med 31. desember 2017. Fra og med 1. januar 2018 må vilkårene i første ledd være oppfylt for å kunne utløse taksten.

Fysioterapeut som er under masterutdanning i manuellterapi eller godkjent tilsvarende videreutdanning i manuellterapi, kan benytte taksten i forbindelse med veiledet praksis som er nødvendig for å få godkjent utdanningen.

Merknad A5

Det er et vilkår for rett til stønad at behandlingen utføres av fysioterapeut som:

- a) har bestått eksamen i klinisk masterstudium i psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi (120 studiepoeng) eller tilsvarende utdanning, og har gjennomført 20 timer egenbehandling hos fysioterapeut med rett til å utløse takst A9 eller
- b) har bestått eksamen i videreutdanning i psykomotorisk fysioterapi ved Høgskolen i Oslo og Akershus (60 studiepoeng) og i tillegg bestått eksamen i masterstudium som er relevant for fagfeltet psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi (120 studiepoeng), og har gjennomført 20 timer egenbehandling hos fysioterapeut med rett til å utløse takst A9 eller
- c) har godkjenning for bruk av takst A9 per 31. desember 2015.

Taksten kan utløses fra den dato tilleggskompetansen er registrert i Helsepersonellregisteret. Dette gjelder ikke for de som har godkjenning for bruk av takst A9 per 31. desember 2015.

Fysioterapeut som har rett til refusjon som utdanningskandidat i forbindelse med masterstudium i psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi eller videreutdanning i psykomotorisk fysioterapi, kan benytte taksten i forbindelse med veiledet praksis som er nødvendig for å få godkjent utdanningen.

Merknad A6

Utgifter til veiledet trening dekkes på følgende vilkår:

- Medlemmet må ha vært til individuell undersøkelse og være i et pågående behandlingsopplegg
- Fysioterapeuten vurderer at egentrening ikke vil gi et tilfredsstillende resultat
- Fysioterapeuten er tilgjengelig for råd og veiledning.

Taksten kan benyttes når pasienten i løpet av behandlingsperioden trener på instituttet etter et individuelt tilpasset treningsprogram. Treningen kommer i tillegg til de 24 behandlingene henvisningen gjelder for. Taksten kan benyttes inntil 5 ganger mellom to behandlinger.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>B. Aktiv oppvarming</i>					
B22	Aktiv oppvarming ved bruk av ergometersykel, tredemølle mv. Ugyldig takstkombinasjon A1a, A1c, A1d, A1f, A1g, A1h, A8a, A8b, A10, C33a, C33b, C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f, C34g, C34h	21,-	0,-	21,-	B1	0

Merknad B1

Takst B22 krever samtidig bruk av en av takstene A2a, A2b, A2c, A2e, A2f, A9.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>C. Behandling i grupper</i>					
	<i>Behandling i gruppe på inntil 6 barn under 16 år</i>					
C33a	For de første tre barn i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt D40, F1, F21, F22, F23,	250,-	250,-	0,-	C1, C2	0

C33b	For de neste tre barn i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt D40, F1, F21, F22, F23,	190,-	190,-	0,-	C1, C2	
	<i>Behandling i grupper på inntil 10 personer</i>					
C34a	For de første fem personer i 30 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt C34g, C34h, D40, F1, F21, F22, F23,	70,-	15,-	55,-	C1, C2	0
C34b	For de neste fem (6-10) personer i 30 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt C34g, C34h, D40, F1, F21, F22, F23,	55,-	0,-	55,-	C1, C2	00
C34c	For de første fem personer i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt C34g, C34h, D40, F1, F21, F22, F23,	129,-	32,-	97,-	C1, C2	0
C34d	For de neste fem (6-10) personer i 60 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt C34g, C34h, D40, F1, F21, F22, F23,	97,-	0,-	97,-	C1, C2	0
C34e	For de første fem personer i 90 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt C34g, C34h, D40, F1, F21, F22, F23,	190,-	52,-	138,-	C1, C2	0
C34f	For de neste fem (6-10) personer i 90 minutter, pr. pasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt C34g, C34h, D40, F1, F21, F22, F23,	138,-	0,-	138,-	C1, C2	0
C34g	Tillegg for behandling i basseng, pr. pasient Taksten krever samtidig bruk av enten C34a, C34b, C34c, C34d, C34e eller C34f. Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f, C34h, D40, F1, F21, F22, F23,	34,-	13,-	21,-	C1	0
C34h	Tillegg for behandling i grupper på 2-4 deltakere, pr. pasient. Taksten krever samtidig bruk av takst C34a, C34c eller C34e. Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt C34a, C34c, C34e, C34g, D40, F1, F21, F22, F23,	25,-	25,-	0,-		0

Merknad C1

Utgifter til behandling i grupper dekkes på følgende vilkår:

1. Medlemmet må ha vært til individuell undersøkelse og/eller behandling.
2. Fysioterapeuten må være til stede i hele behandlingstiden og følge opp hver person i gruppen.
3. Lokaler og utstyr må være tilpasset antall personer i gruppen.

Ved gruppebehandling gjelder krav til dokumentasjon og epikrise, jf. § 5 i denne forskriften.

Merknad C2

Hver av takstene C33a, C33b, C34a, C34b, C34c, C34d, C34e og C34f teller som en behandling. Overlapping i tid mellom gruppebehandlinger honoreres ikke.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>D. Behandling av pasient over 80 år/rullestolbruker</i>					
D40	Tillegg for undersøkelse og/eller behandling av pasient over 80 år/rullestolbruker Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52	17,-	17,-	0,-		0
	<i>E. Samhandling</i>					
E50a	Møtegodtgjørelse med reisetid når fysioterapeuten deltar i planlagt samarbeidsmøte med annet fagpersonell som ledd i et behandlings- eller rehabiliteringsopplegg for enkeltpasienter. Beregnes for arbeid i inntil en halv time. Taksten beregnes for den samlede møte-/reisetid, ikke per pasient. Taksten kan også brukes ved planlagte telefonmøter. Ugyldig takstkombinasjon: Alle, unntatt E50b	310,-	310,-	0,-	E1	0

E50b	Senere per påbegynt halvtime Ugyldig takstkombinasjon: Alle, unntatt E50a	310,-	310,-	0,-	E1	rep.
E51a	Telefonsamtale/skriftlig kommunikasjon med annet fagpersonell om enkeltpasient Ugyldig takstkombinasjon: Alle	125,-	125,-	0,-	E2	0
E51b	Skriving av epikrise eller tilbakemelding til henvisende behandler når dette gjøres uten samtidig undersøkelse eller behandling. Ugyldig takstkombinasjon: Alle	210,-	210,-	0,-		0
E51c	Skriving av henvisninger og rekvisisjoner når dette gjøres uten samtidig undersøkelse eller behandling. Taksten kan ikke benyttes ved rekvirering av pasientreiser. Ugyldig takstkombinasjon: Alle	210,-	210,-	0,-		0
E52	Nødvendig samtale med pårørende/foresatte som ledd i pasientens behandlings- eller rehabiliteringsopplegg, per påbegynt 15 min. Taksten kan repeteres en gang. Grunnlaget for bruk av taksten skal framgå av journalnotat. Ugyldig takstkombinasjon: Alle	140,-	140,-	0,-		1

Merknad E1

Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Samarbeidet kan omfatte vurdering av diagnose og funksjonsnivå, kartlegging av rehabiliteringsbehov, utarbeiding og oppfølging av rehabiliteringsplan, tilrettelegging av miljø mv. Taksten kan ikke benyttes når det gjennomføres undersøkelse og behandling av pasient i samarbeid med annet fagpersonell. Skyssgodtgjørelse kan kreves i tillegg etter forskrift om dekning av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse og behandling.

Merknad E2

Taksten kan også benyttes av manuellterapeut ved kommunikasjon med fysioterapeut i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Taksten kan ikke benyttes for kommunikasjon med henvisende behandler ved oppstart av behandlingsserien.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>F. Behandling i pasientens hjem m.m.</i>					
F1	Tillegg ved behandling i pasientens hjem Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52	124,-	124,-	0,-	F1	0
F21	Reise pr. kilometer med bil, motorsykkkel, tog Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52, F22, F23	9,-	9,-	0,-	F2	rep.
F22	Reise med annet transportmiddel (herunder til fots) for hver påbegynte halvtime Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52, F21, F23	67,-	67,-	0,-	F2, F3	rep.
F23	I byer og bymessig bebygde strøk hvor det er innført fast skysstillegg, ytes det et fast reisetillegg i stedet for reisetillegg som nevnt i F21, jf. § 5 i forskrift om dekning av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse eller behandling. Ugyldig takstkombinasjon: A10, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52, F21, F22	67,-	67,-	0,-		0

Merknad F1

Tillegget gis også ved behandling av barn, eldre, funksjonshemmede og kronisk syke i barnehage, skole og dagsenter. Det er et vilkår at pasienten ikke kan møte i fysioterapeutens institutt uten spesielt transportmiddel og/eller ledsager. Dersom samme pasient mottar undersøkelse og behandling eller flere behandlinger fortløpende samme dag, kan taksten bare utløses en gang.

Merknad F2

Beregningsgrunnlaget for reisetillegget er antall tilbakelagte kilometer. Ved beregning av veglengden avrundes samlet antall kilometer ved fram- og tilbakereisen til nærmeste hele antall kilometer.

Veglengden regnes fra fysioterapeutens kontor (bolig), men skjer utreisen fra et midlertidig oppholdssted, regnes fra dette hvis reisen derfra til pasienten er kortere.

Ved hjemmebehandling under fast kontordagsreise regnes reisetillegg bare for det antall kilometer som fysioterapeuten reiser ekstra i anledning av hjemmebehandlingen.

Merknad F3

Vilkåret for å yte reisetillegg er at det er nødvendig å utføre behandlingen og at pasienten på grunn av sin helsetilstand ikke kan møte frem på behandlingsstedet.

Reisetillegget beregnes for den tiden fysioterapeuten bruker på reise tur/retur til pasient. Ved besøksrunde skal det regnes for samlet reisetid og ikke per pasient. Tiden som går med til behandling skal ikke medregnes.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>G. Tillegg for ubekvem arbeidstid</i>					
G	Ved behandling av cystisk fibrose, artogryfose, congenit, myopati, mrb duchenne og spinal muskelatrofi ytes det et tillegg til takstene når pasienten har behov for øyeblikkelig hjelp på ubekvem arbeidstid. Tillegget kan også ytes når det foreligger en varig lidelse eller følgetilstand som anfallsmessig/periodevis kan medføre livstruende åndedrettsbesvær der fysioterapi anses å være adekvat behandlingstiltak. Tillegget settes til 75 prosent av summen av honorartakst og eventuelt reisetillegg og hjemmebehandlingstillegg. Ugyldig takstkombinasjon: C34a, C34b, C34c, C34d, C34e, C34f, C34g, C34h, E50a, E50b, E51a, E51b, E51c, E52				G1	0

Merknad G1

Med ubekvem arbeidstid menes tidsrommet mellom klokken 1800 og klokken 0800, eller mellom klokken 0000 lørdag og klokken 2400 søndag og mellom klokken 0000 og 2400 på helge- og høytidsdager, samt mellom klokken 1200 og 2400 på jul- og nyttårsaften.

Dersom fysioterapeuten har henlagt sin vanlige arbeidstid til disse tidspunktene, ytes ikke tillegget.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	<i>H. Elektronisk samhandling</i>					
H2a	Elektronisk samhandling via Helsenettet, herunder innrapportering av oppgjørskrav/ egenandelsopplysninger til Helfo. Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt H2b	846,-	846,-	0,-	H1	0
H2b	Tillegg for fysioterapeut som ikke deler kostnaden ved oppkobling og medlemskap i Norsk Helsenett med andre behandlere. Ugyldig takstkombinasjon: Alle unntatt H2a	508,-	508,-	0,-	H1	0

Merknad H1:

Taksten kan benyttes av fysioterapeuter med driftsavtale med kommunen. Taksten kan benyttes en gang per kalendermåned og maksimalt 12 ganger per kalenderår per hjemmel når oppgjør sendes elektronisk via Helsenettet. Vikar kan på vegne av hjemmelsinnehaver kreve taksten dersom det er inngått skriftlig avtale med hjemmelsinnehaver om dette. I tillegg kan utdanningskandidater utløse taksten.

0 Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1843 (i kraft 1 jan 2017).

Kapittel IV. Pasientbetaling

Det framgår av takstene i kapittel III hva pasienten kan avkreves i egenandel. Regler om fritak for egenandel er gitt i § 5.

Pasienten kan avkreves betaling etter fysioterapeutens kostnad for forbruksmateriell og tilleggstjenester som er nødvendig for å

oppnå faglig forsvarlig fysioterapi og som ikke er dekket av takstene i kapittel III. Det skal være opp til pasienten å velge om han/hun vil motta tilleggstenester eller ikke. Fysioterapeuten plikter å ha oppslag som viser gjeldende egenandeler, hvilke tilleggstenester og forbruksmateriell som ytes ved instituttet og prisen på dette. Prisen på forbruksmateriell og tilleggstenester fastsettes av fysioterapeuten selv og skal være spesifisert på pasientens kvittering. Det kan for eksempel være tape, innleggssåler, støttebandasjer/strømper, utstyr for hjemmetrening.

For bestilt time som ikke benyttes, dvs. at pasienten uteblir uten varsel eller avbestiller senere enn 24 timer før avtalt tid, kan pasienten avkreves inntil honorartakst for undersøkelse eller behandling.

Pasient kan også avkreves betaling for utskrift/kopiering av pasientjournal etter takst 5 i gjeldende forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege, jf. forskrift 21. desember 2000 nr. 1385 om pasientjournal § 12.

Dersom pasienten ber om at fysioterapeuten sender henvisning, rekvisisjon eller lignende i stedet for at pasienten henter dette hos fysioterapeuten, kan pasienten avkreves et ekspedisjonsgebyr etter takst 8 i forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege.

Fysioterapeuten kan ikke kreve egenandeler og/eller pasientbetaling ut over det som fremgår av denne forskriften.

Betaling for forbruksmateriell, tilleggstenester, uteblivelse fra time, utskrift av journal og ekspedisjonsgebyr dekkes ikke av folketrygden og anses ikke som godkjent egenandel etter bestemmelser gitt med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 5-3.

0 Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1843 (i kraft 1 jan 2017).

Kapittel V. Tilskott til fellesformål for fysioterapeuter

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2017–30. juni 2018 32,2 mill. kroner til Fond til etter- og videreutdanning av fysioterapeuter.

Kapittel VI. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2017. Fra samme dato oppheves forskrift 20. juni 2016 nr. 770 om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m. fastsatt med hjemmel i folketrygdloven § 5-8 femte ledd, § 5-25 tredje ledd og § 22-2 andre ledd og lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) § 3-2 fjerde ledd.